

Lente 2012

maart/april/mei

Peregrijn 16

peregrijnlente^{janvanrijsewijk}

laten we hopen dat de 'tegenstanders' mee willen gaan met de ontwikkelingen van deze tijd...

Weer is er discussie gaande over het wel of niet uitbrengen van een digitale versie van Peregrijn. Er zijn nog steeds leden die liever een boekje in hun hand hebben. "Een boekje legt makkelijker weg. Het zou ook een meer educatieve waarde hebben!"

Echter: Amper een jaar geleden heeft een meerderheid van de leden gestemd voor het uitbrengen van deze digitale Peregrijn. Waarom? Het biedt zoveel voordelen: Technisch makkelijker te maken, geen probleem met kleurgebruik, totaal kosteloos, geen gedoe met adverteerders, milieuvriendelijk, geen verzendkosten, prettig te lezen enz. Waarom dan nu weer ineens deze omslag? Als je liever een 'boekje' wilt om het later nog eens in te kijken, print je het simpelweg zelf uit! Ook het argument dat een boekvorm meer educatieve waarde heeft is naar mijn mening minimaal. Met een beetje moeite kun je met dit medium veel meer mensen bereiken dan die enkeling die het boekje zal lezen op de bibliotheek. Tal van nieuwsbrieven bereiken ons al via de mail. Denk aan de Gierzwaluwnieuwsbrief, de Dassennieuwsbrief, de Steenuilennieuwsbrief enz. Ook de uitgave Broednieuws van Sovon verschijnt niet meer op papier. Andere projectnieuwsbrieven worden binnenkort alleen nog maar digitaal verstuurd zoals bv. de Provinciale Nieuwsbrief Vogels, die straks maandelijks gaat verschijnen. Laten we hopen dat de 'tegenstanders' mee willen gaan met de ontwikkelingen van deze tijd en ook scrollend willen genieten van tal van informatie die ons via de computer bereikt.

Er wordt nu wel bekeken of er enkele exemplaren afgedrukt kunnen worden op A4 formaat die vervolgens worden aangeboden aan plaatselijke bibliotheken.

Ondanks het wat koele voorjaar hebben we volop kunnen genieten van de binnenkomende zomervogels. Veel gebieden zijn bezocht door onze leden. Voor de 'eigengebiedsinventarisatie' hebben zich 5 mensen aangemeld. Een beginnetje maar het smaakt naar meer! Aan de zwaluwtil in Oisterwijk is, en wordt nog steeds, erg hard gewerkt.

inditnummer

- Alle grote vogelfoto's komen dit keer van Jan Wolfs.
- Er wordt druk gewerkt om de zwaluwtil nog dit voorjaar in Oisterwijk geplaatst te krijgen.
- Jaar van de klauwieren
- Broedvogels in Nederland 2010
- Eigengebiedsinventarisatie
- Interview met Marcel Morel
- Steen- en kerkuilverslag 2011
- Nieuws uit de krant van Midden-Brabant

Bedankt voor alle reacties en iedereen die weer heeft bijgedragen aan deze Peregrijn/lente 16. Reacties, verslagen en berichten kun je sturen naar peregrijn@home.nl. Veel leesplezier!

peregrijn maken we samen!

De cetti's zanger is een enigszins saaioegende bruine rietvogel die zich zelden laat zien, maar zich kenbaar maakt door zijn harde, explosieve zang. Het is een heel zeldzame soort die de afgelopen decennia in sommige jaren met slechts enige tientallen paren voorkwam in ons land en in andere jaren helemaal ontbrak als broedvogel. Maar daar lijkt verandering in te komen. Niet alleen zijn zang is explosief en hard, ook zijn aantalsontwikkeling is spectaculair te noemen. In 2010 werden in de Biesbosch liefst 312 territoria geteld! Als echte zuiderling werd de cetti's zanger als een wintergevoelige soort beschouwd. De aantallen nemen echter flink toe, ondanks de afgelopen winters. Zijn ze ineens winterhard geworden?

Foto: Jan Wolfs

NIEUW

allegrotevogelfoto's janwolfs

ik zou het bijzonder leuk vinden als er foto's van mij geplaatst zouden worden in het clubblad van Vogelwerkgroep Middenbrabant....

Mijn leeftijd is 65 jaar. Ik ben geboren en woonachtig in het mooiste dorp van het land n.l. Oisterwijk. Ik ben een grote liefhebber van de natuur in zijn algemeen, maar vooral vogels hebben mijn passie. Dit jaar wil ik ook wat tijd gaan besteden aan vlinders en libellen, omdat het een mooie aanvulling is wanneer het rustiger wordt in vogelland.

Ongeveer 6 jaar geleden ben ik er vol ingedoken en besteed nu bijna al mijn tijd hier aan, zowel hier in Brabant als in Zeeland waar ik veel tijd doorbreng in de zomer.

Het observeren en vooral fotograferen houdt mij bezig.

Onlangs heb ik samen met Peer Busink en enkele mensen van vogelwerkgroep MiddenBrabant een ijsvogelwand gerealiseerd waar we veel van verwachten.

Verder heb ik nog een website die ik samen met een vriend van mij probeer te onderhouden.

www.jantjewolfs.nl

broedvogelsinnederlandin2010^{sovon}

een verkorte samenvatting uit een zeer uitvoerig rapport....

Belangrijkste ontwikkelingen in 2010

De winter van 2009/10 was 'koud' en daarmee de koudste sinds de strenge winter van 1996/97. Opvallender nog dan de strenge vorst was de vele sneeuwval. Gemiddeld lag er 42 dagen lang een sneeuwpakket. Het voorjaar kende een ongewoon koele periode in mei en opvallend warm weer in juni en juli. Overstromingen door springtij in combinatie met opstuwing van water zorgden in het Waddengebied op 19 juni voor grote verliezen onder broedsels van o.a. **Sterns**.

Het koude winterweer miste zijn uitwerking niet op een viertal soorten dat in de afgelopen twee decennia toenemende trends kende, gestimuleerd door de tendens naar zachtere winters. De populatie van **Kleine Zilverreiger** en **Ijsvogel** viel terug naar het niveau van kort na de eeuwwisseling. Aan de bloeiperiode van de **Graszanger** kwam een abrupt einde. De **Grote Gele Kwikstaart** deed eveneens een stap terug. Ook andere soorten leden onder het winterweer waaronder **Blauwe Reiger**, **Waterhoen** en **Winterkoning**. Hiermee kwam het Waterhoen zelfs op het laagste niveau sinds 1984.

Opvallend genoeg kende de **Cetti's Zanger**, een zuidelijke soort die in het verleden gevoelig bleek voor streng winterweer, een recordjaar. In de Biesbosch bracht een telling 312 territoria in beeld. De totaalschatting voor Nederland komt uit op 450-600 territoria. De **Kerkuil** wist de winter ook goed door te komen en kende zelfs een toename dankzij een goed muizenjaar. Er waren lokaal ook veel **Fluiters**, een soort die een jarenlange afname vertoont. De toename viel samen met plaatselijke explosies van bladetende rupsen in loofbossen op arme gronden.

Het **Nonnetje** kon worden bijgeschreven als Nederlandse broedvogel met een succesvol nest in

Friesland. Tot de andere bijzondere soorten behoren Grote Aalscholver, Wilde Zwaan, Witoogend, Zwarte Wouw, Zeearend, Dwergmeeuw, Oehoe, Ruigpootuil en Bijeneter. Voor Ooievaar, Lepelaar, Krooneend en Middelste Bonte Specht geldt dat ze eerder niet zo talrijk waren als in 2010. Ook verschillende 'algemene' soorten bereikten in 2010 hun hoogste index sinds 1990. Hieronder bevinden zich verschillende ganzen zoals Kolgans, Grauwe Gans, Canadese Gans en Brandgans. Maar ook eenden zoals Nijlgans, Krakeend en Kuifeend. Sahelgangers als Rietzanger en Grasmus. Purperreiger, Zwartkopmeeuw, Grote Mantelmeeuw en Grauwe Klauwier wisten het hoge niveau van de laatste jaren vast te houden. Voor het eerst in jaren was ook weer een schatting mogelijk van de Kortsnavelboomkruiper.

Verskillende zeer zeldzame soorten die al meerdere jaren in de gevarenzone zitten deden het in 2010 onverminderd slecht. Dit geldt voor de Blauwe Kiekendief, Korhoen, Kempphaan, Velduil, Kuifleeuwerik en Grauwe Gors. Zorgwekkend is ook de afname van Eider, Kluut en Draaihals. Ook verschillende 'algemene' broedvogels zetten hun negatieve lange termijntrend door in 2010 zoals Zomertortel, Zwarte Mees, Fuut, Wintertaling, Wilde Eend, Zomertaling, Torenvalk, Boomvalk, Scholekster, Watersnip, Matkop, Wielewaal, Spreeuw, Huismus en Ringmus.

Speciale aandacht voor de Bruine Kiekendief bracht 1150-1250 paren aan het licht, een gevoelig verlies ten opzichte van de schatting van 1300-1450 paren eind jaren negentig.

- *Dit is slechts een korte samenvatting uit het uitgebreide rapport 'Broedvogels in Nederland'. Voor een uitvoerigere informatie verwijst ik je naar SOVON info@sovon.nl.*

NIEUW

gebiedsinventarisatiesjanvanrijsewijk

het volgen van de vogelcursus is één van de beste dingen die mij de afgelopen jaren is overkomen...

Tijdens de ledenvergadering van eind maart is het voorstel gedaan een zelfverkozen gebied te inventariseren. Deze eerste keer gaat het om waarnemingen vanaf 1 maart tot 15 mei. De bedoeling is alle vogelsoorten te noteren die er het gebied en directe omgeving voorkomen. Andere 'bijzondere' fauna of flora soorten mochten ook vermeld worden.

Een mail naar ieder lid van onze vogelwerkgroep resulteerde in een aanmelding van vijf! personen. Eén van de aanmeldingen is Nel van Aggelen. Nel is wel lid van onze werkgroep maar we zien ze niet op de ledenvergaderingen. Waarschijnlijk komt dat doordat Nel gehoorproblemen heeft. Toch is ze veel in het veld en ziet meer dan dat ze hoort. Bij haar aanmelding stuurde ze onderstaande mail;

"Sinds ik in 2006 de cursus over vogelherkenning heb gevolgd, ga ik heel vaak naar "mijn" vogelgebied. Dat is min of meer onze voortuin en ik loop daar met erg veel plezier. De eerste jaren heb ik natuurlijk niet zoveel vogels herkend, maar dat gaat de laatste jaren steeds beter. Vanaf 2009 houd ik voor mijzelf bij wat ik in mijn gebied tegenkom. Daar leer ik ook veel van, want nu weet ik na enkele jaren welke vogels ik in een bepaalde tijd kan tegenkomen. Het volgen van de vogelcursus is één van de beste dingen die mij de afgelopen jaren is overkomen. Omdat ik slechthorend ben gaat het alleen om de vogels die ik zie en tot mijn verbazing zijn dat er de laatste jaren steeds meer.

Het gebied is De Regte Hei en het Riels Laag.

Elke week inventariseer ik wat ik heb gezien. Meestal wandel ik 2x per week, maar bij goed weer pak ik ook 's avonds even de fiets om een rondje te doen.

Met vriendelijke groet,

Nel van Aggelen

De spelregels:

- Ieder heeft een eigen gebied uitgezocht
- Men inventariseert van 1 maart tot 15 mei
- Overvliegende soorten worden niet meegeteld
- Kaartje kun je vergroten naar 500%
- Vogelsoorten op alfabetische volgorde vernoemd
- Meer bijzondere soorten uit een gebied zijn in blauw afgedrukt
- Aantallen worden niet vernoemd

Nel van Aggelen

Rechte Hei en Riels Laag

De vrij heuvelachtige heide kent zowel hoge en droge plekken met aardige uitzichten als natte plekken. Opmerkelijk is het bij het reservaat horende beekdal van de Oude Leij, het Riels Laag, dat over een grote lengte direct aan de heide grenst en mooie overgangen vormt. Het hoogteverschil kan tot 5 meter bedragen.

Aalscholver / [Beflijster](#) / [Blauwborst](#) / Blauwe reiger / Boomklever / Boomkruiper / Boomleeuwerik / Boompieper / [Boomvalk](#) / [Bruine kiekendief](#) / Buizerd / Canadese gans / Dodaars / Ekster / Fazant / Fitis / Fuut / Gaai / [Geelgors](#) / [Gekraagde roodstaart](#) / Grasmus / Graspieper / Grauwe gans / Groenling / Grote bonte specht / Groene specht / Grote lijster / Grutto / [Grote zilverreiger](#) / Heggenmus / Holenduif / Houtduif / Kauw / Kraai / Kievit / [Klapetekster](#) / Kleine bonte specht / Kneu / Knobbelzwaan / Kokmeeuw / Koolmees / [Kraakeend](#) / Kuifeend / Kramsvogel / [Kuifmees](#) / Kleine mantelmeeuw / Meerkoet / Merel / Nijlgans / [Ooievaar](#) / Paapje / Pimpelmees / Patrijs / Putter / Roek / Roodborst / Roodborsttapuit / Scholekster / Sijs / [Slobeend](#) / Sperwer / Spreeuw / Stadsduif / Staartmees / Stormmeeuw / [Tapuit](#) / Tjiftjaf / Torenvalk / Veldleeuwerik / Vink / Waterhoen / [Watersnip](#) / Wilde eend / [Wielewaal](#) / Wintertaling / Wulp / Zanglijster / [Zwarte mees](#) / Zwarte specht / Zwartkop.
Daarnaast ook: Ree / Konijn / Haas / Eekhoorn

Jan van Rijsewijk
1ste Klamp

Geïsoleerd stuk bos met aangrenzende weilanden ten westen van De Brand. Door het gebied loopt het afwateringskanaaltje de Leij. In het gebied bevindt zich een dassenburcht.

Blauwe reiger / Bosuil / Boomklever / Boomkruiper / Braamsluiper / Buizerd / Fitis / Grauwe gans / Groene specht / Grote bonte specht / [Grote gele kwikstaart](#) / Grote lijster / [Grote zilverreiger](#) / [Havik](#) / Houtduif / [Koekoek](#) / Koolmees / [Kleine bonte specht](#) / Kramsvogel / Nijlgans / Meerkoet / Merel / Pimpelmees / Roodborst / Roodborsttapuit / Staartmees / Tjiftjaf / Vink / Vlaamse gaai / Wilde eend / Winterkoning / [IJsvogel](#) / Zanglijster / Zwarte kraai / Zwarte specht / Zwartkop
Daarnaast ook: Vos / Das / Eekhoorn / Haas / Ree

Fred Steenhuizen
Suyse Bos, Oisterwijks Broek
(voor zover toegankelijk) en
bebouwing rond het Eikenven.

Aalscholver / Blauwe reiger / Boerenzwaluw / Boomklever / Bosuil / Buizerd / Canadese gans / [Dodaars](#) / Ekster / [Goudvink](#) / [Groene specht](#) / Grote Bonte Specht / [Grote Zilverreiger](#) / [Havik](#) / Holenduif / Houtduif / Kauw / [Knobbelzwaan](#) / Koolmees / Kuifeend / Meerkoet / Merel / [Oeverloper](#) / Pimpelmees / Spreeuw / Staartmees / Turkse tortel / Vlaamse gaai / Waterhoen / Wilde eend / Witte kwikstaart / [IJsvogel](#) / Zanglijster / Zwarte Kraai / Zwartkop

Peter van Gestel
Gedeelte van Leemputten

Er is vroeger op grote schaal zand gewonnen waardoor er verschillende plassen zijn ontstaan. Brabants Landschap heeft het gebied in 1967 gekocht. Inmiddels hebben de plassen zich ontwikkeld tot een water- en moerasgebied.

Blauwe reiger / Canadese gans / Fitis / Grasmus / Grauwe gans / Groene specht / Grote bonte specht / Houtduif / Koekoek / Knobbelzwaan / Koolmees / Kuifeend / Meerkoet / Merel / Nijlgans / Tjiftjaf / Roodborst / Vink / Vlaamse gaai / Wilde eend / Winterkoning / Zwartkop
Verder nog: Haas

Jan Paymans

Leikeven en omgeving Plakkeven.

Het gebied is onderdeel van Huis ter Heide. Het noordelijke gedeelte van het gebied bestaat vooral uit bos, terwijl het zuidelijke gedeelte, Loonse Heide genaamd, vooral vennen en landbouwpercelen bevat. Het doel van Natuurmonumenten is de ongerepte natte heide, zoals die hier in 1940 zichtbaar was, weer terug te krijgen.

Aalscholver / Blauwe Reiger/ Boerenzwaluw / Buizerd / Boomleeuwerik/ Bflijster / Bergeend / Boompieper / Blauwborst / Boomklever / Boomkruiper / Brilduiker / Boomvalk / Canadese Gans / Dodaars / Ekster / Fitis / Fuut / Gaai / Grauwe Gans / Graspieper / Grote Bonte Specht / Gele Kwikstaart / Gekraagde roodstaart / Grasmus / Groenling / Grote Zilverreiger / Groenpootruiter / Holenduif / Houtduif / Heggenmus / Knobbelzwaan / Kuifeend / Kievit / Koekoek / Kokmeeuw / / Kramsvogel / Koolmees / Klapekster / Kneu / Meerkoet / Merel / Nijlgans / Oeverloper / Ooievaar / Pimpelmees / Putter / Roodborstapuit / Roodborst / Rietgors / Soepgans / Soepeend / Slobeend / Sperwer / Scholekster / Spotvogel / Spreeuw / Staartmees / Tapuit / Turkse Tortel / Tuinfluiter / Tjiftjaf / Torenvalk / Veldleeuwerik / Vink / Wilde Eend / Witte Kwikstaart / Winterkoning / Zwarte Specht / Zwarte Kraai / Zwartkop

Kijkokijkers....

Vogelbescherming kijker Stern 10 x 42

Allround instapmodel. Goede kwaliteit voor een aantrekkelijke prijs. Met draagtas en comfortabele brede draagriem.

Prijs: €175.00

Elke laatste dinsdag van de maand zijn er bijeenkomsten van onze vogelwerkgroep. Kom ook eens een kijkje nemen en meng je in één van de discussies die gaan over allerlei vogelzaken.

Zolderverdieping Koetshuis Torenstraat 32 Helvoirt.

Aanvang 20.00 u.

De spectaculaire buitelandse capriolen, het elegante pak, de vierkant afgewerkte vleugels en de kuif als een lange veer op de hoed van een Musketier verschaffen de kievit een gracieus voorkomen. Vanwege de intensieve landbouw weet ie zich met moeite staande te houden op het Brabantse platteland. Nu je hem wat minder ziet besef je pas wat een prachtige vogel het is. Bij gevaar doet ie net of ie een gebroken vleugel heeft en probeert zo een naderende wezel, vos of hermelijn weg te lokken bij het nest.

Foto: Jan Wolfs

dezwaluwtil gierzwaluwwerkgroep/hannienilsen
 bedoeling is het plaatsen van een innovatieve en duurzame nestelgelegenheid voor de huiszwaluw en gierzwaluw....

Het bouwproject

Eind maart is een gedeelte van de toren, de spits, op een platte wagen naar Moergestel vervoert. Dit was noodzakelijk omdat de toren zonder leien (en kwetsbare huifjes) nog liggend vervoerd kon worden. Hadden we langer gewacht, hadden we de punt alleen in verticale stand kunnen vervoeren, een onmogelijkheid vanwege de vele bomen langs het traject.

Dus vertrekken we onder begeleiding voor dag en dauw met de toren naar Moergestel waar hij met een heftruck van Burgers Verhuur weer keurig rechtop gezet wordt. Voor ons is het erg fijn dat we de toren bij Bexx Tuinmachines mogen plaatsen. Veilig en met elektriciteit voor handen, zodat er in alle rust leien op gelegd kunnen worden.

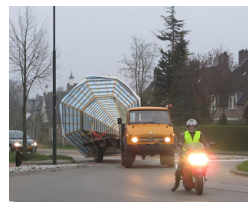
Dit karwei klinkt makkelijker dan het is. Het is passen en meten om leien, huifjes en invliegopeningen op de juiste plaats te krijgen zonder dat er een balk of daklijst precies achter de invliegopening zit. Ook moet er lood onder de leien aangebracht worden en met de vele hoeken is dit evenmin eenvoudig.

Maar zoals rechts op de foto te zien is, vordert het werk gestaag. De onderste rij invliegopeningen, net boven de kraag, is bedoeld voor mussen. Hier zullen ook nog huifjes aangebracht worden. De overige openingen zijn gedeeltelijk bedoeld voor de gierzwaluw, maar ook insecten kunnen hier naar binnen om een plaatsje te vinden. Tenslotte zullen sommige invliegopeningen afgesloten worden met gaas. Deze gaten dienen vooral voor ventilatie.

Het huiszwaluwgedeelte

Ondertussen gaat het werk in de schuur aan de Nemerlaerweg gewoon door. Het is hier inmiddels een bonte verzameling van nestkasten, huifjes, casconesten, en allerlei onderdelen voor de toren. Overall liggen en staan onderdelen. In het onderste gedeelte van de toren worden nu voor-zieningen aangebracht voor vleermuizen en is er ruimte gemaakt voor insecten.

Huiszwaluwen bouwen hun nest aan de buitenkant, daardoor blijft er binnen ruimte over. Via de 'deurtjes' die aan de binnenkant gemonteerd worden, komen de vleermuizen in een holle ruimte waar ze tussen de latten aan het 'plafond' van het huiszwaluwgedeelte een rustplaats vinden.

Ook hebben we het gedeelte, bedoeld voor huiszwaluwen, wit geschilderd. Voor de huiszwaluw blijkt wit namelijk aantrekkelijker dan een donkere kleur. Om ervoor te zorgen dat er voldoende hechting is voor de nestjes is het bouwwerk nadat het geschilderd is, bestrooid met maaszand en vervolgens nogmaals geschilderd. De laatste klus, zeker niet de makkelijkste, was het plaatsen van dit gedeelte op de aanhanger, zodat ook dit gedeelte binnenkort naar Moergestel vervoerd kan worden.

Eerder zijn de 6 meter lange staanders al op een platte kar geladen. Deze mochten we wederom lenen van Wim Keuninks die er bovendien met zijn tractor en voorlader voor zorgde dat het hele karwei gedaan werd zonder dat iemand daags daarna met rugklachten rondliep.

Ook aan de Akkerweg is hard gewerkt, op de eerste plaats door de firma W. Ketelaars Bestratingen en Groenvoorzieningen die het graafwerk voor haar rekening heeft genomen.

Omdat we afgelopen winter de waterhoogte in de sloot goed in de gaten hadden gehouden, wisten we tot welke diepte de grond afgegraven moest worden. Tevens werden de sleuven voor de fundering gemaakt.

En nu.....?

Er is dus werkelijk ontzettend hard gewerkt de laatste weken. Door vrijwilligers van beide vogelwerkgroepen, maar ook door burens, vrienden, familie en toevallige passanten.

Vrijdag 18 mei gaan we de ijzeren houders voor de poten plaatsen. Daarna willen we, met hulp van de firma van Dal, proberen het onderste deel te monteren.

Zodra de torenspits met leien bedekt is, wordt die met behulp van een hoogwerker op het onderstel geplaatst. Daarna worden huiszwaluwkommetjes, casconestjes, gierzwaluw- en mussenkasten aangebracht. Ook het terrein moet in orde worden gemaakt. Zo willen we een sloot rondom het stuk land graven, struiken aanplanten en een plas-drasgebied met leem creëren zodat de huiszwaluw bouwmaterialen kan vinden.

Verder zijn plannen voor een installatie om lokgeluiden af te kunnen spelen. Voorlopig is er dus nog genoeg te doen en we hopen dat we ook de komende weken op alle vrijwilligers kunnen rekenen.

Kom gerust een kijkje nemen aan de Akkerweg. Wilt u weten wanneer wij er zijn of wilt u graag helpen? Bel met Gerard (06-24198030) of Hannie (06-45035464). U kunt ook mailen naar gierzwaluwoisterwijk@gmail.com

Overig gierzwaluwnieuws

Bij de Brede School, die de gemeente Oisterwijk in de Kloosterstraat in Moergestel laat bouwen, zullen duurzame neststenen voor gierzwaluwen ingebouwd worden. Afgelopen week heeft de gierzwaluwwerkgroep samen met de verantwoordelijken voor de bouw gekeken wat de mogelijkheden zijn. Indien de gemeente akkoord gaat, zullen hier in de toekomst ongeveer 20 broedplaatsen voor gierzwaluwen komen.

Afgelopen weken hebben we vele meldingen gehad over de terugkomst van de gierzwaluw in Oisterwijk. Dit jaar was, voor zover bij ons bekend, de eerste gierzwaluw al op 26 april terug in zijn nestkast.

In de kerk arriveerde het eerste koppel de 27^e. Nog niet alle gierzwaluwen zijn teruggekeerd. Meerdere kasten die vorig jaar een broedgeval kenden, staan nu nog leeg. Maar ook is een koppel bezig met het bouwen van een nest in een tot nu toe onbewoonde kast in het bovenste galmgat. Enkele koppels zitten zelfs al op eieren.

Tot slot de inventarisatie. Ondanks de drukke bezigheden met de toren willen we zeker gaan inventariseren en wel in Moergestel. Er zijn hier nog niet zoveel broedlocaties bekend, hoewel er dagelijks een grote groep gierzwaluwen te zien is. U hoort hier binnenkort meer over, maar voor meer informatie of om u aan te melden kunt u schrijven naar gierzwaluwoisterwijk@gmail.com

Of bellen met Hannie (06-45035464) of Gerard (06-24198030)
Ook broedlocaties kunt u hier melden.

interview marcelmorel

ik probeer regelmatig te gaan wandelen al ben ik niet zo'n fanatieke vogelaar die voor dag en dauw erop uittrekt....

Hoe lang ben je al lid van de vogelwerkgroep?

Dat weet ik eigenlijk niet precies meer; een jaar of zes denk ik.

Wat was de rede om er bij te gaan?

Ik heb destijds in Tilburg een vogelcursus van Wiel gevolgd en werd toen automatisch lid van de vogelwerkgroep.

Wat houdt je bij de werkgroep?

De maandelijkse bijeenkomsten met lezingen vind ik bijna altijd interessant; je blijft op die manier ook op de hoogte wat er zoals in ons werkgebied speelt aan natuurzaken.

Heb je een taak binnen de werkgroep?

Ik ben vice-voorzitter van de vwg en zit namens het bestuur ook in de habitatcommissie.

Wat vind je van de maandvergaderingen?

Ik vind het prima zoals het nu gaat, alleen is het jammer dat je meestal dezelfde leden ziet.

Zou je dingen anders willen zien en zo ja welke?

Ik vind het initiatief van Jan van Rijsewijk om een natuurgebied te kiezen en dat regelmatig te bezoeken om te bekijken wat er aan flora en fauna te beleven is een heel goed idee.

Wat vind je van Peregrijn?

Het is een heel goed blad met lezenswaardige boeiende verhalen.

Ben je veel in het veld?

Ik probeer regelmatig te gaan wandelen al ben ik niet zo'n fanatieke vogelaar die voor dag en dauw erop uittrekt.

Welk natuurgebied bezoek je het meest?

Het is niet echt een natuurgebied, maar ik loop heel vaak langs een gebied in Goirle in de buurt van Breehees dat sinds een jaar of tien is heringericht. Voorheen was het een wei. Nu meandert de Ley er mooi doorheen. Ieder jaar zie ik het aantal vogelsoorten toenemen.

Hoe zie je de natuur in Nederland over 20 jaar?

Ik zie het toch vrij somber in. Als puntje bij paaltje komt gaat de economie toch heel vaak boven de natuur. Jammer dat de Partij voor de Dieren niet meer zetels heeft in de Tweede Kamer, dan zou de natuurtoekomst er in Nederland heel wat rooskleuriger uitzien evenals het leven van roofvogels die aan shows moeten meedoen. (even van de gelegenheid gebruikmaken voor wat reclame).

Wat is je favoriete vogel?

Dat is het mannetje roodborsttapuit. Dit was ooit de eerste voor mij destijds geheel onbekende vogel die ik tijdens een excursie prachtig door de telescoop van Peer zag. Sindsdien is dit beeld mij altijd bijgebleven.

Welk seizoen is voor jouw belangrijk?

Elk seizoen heeft uiteraard zijn charmes. Maar de lente springt er toch uit vanwege de vogelzang en het feit dat je alle soorten weer ziet terugkeren.

Hoe besteed je jouw vakantie?

Ik zoek meestal een combinatie van mooi weer, mooie natuur en veel cultuur. En veel wandelen.

Wat doe je in je vrije tijd nog meer?

Ik mag graag sporten en ga iedere week naar de bios met na afloop een bezoek aan biercafé Kandinsky.

Verder nog hobby's?

Wandelen in Zuid-Limburg en de Voerstreek. Hier kun je me regelmatig vinden.

Wat is je favoriete boek of tijdschrift en waarom?
Ik koop vaak culinaire tijdschriften om iets lekkers te maken.

Wat is je favoriete vervoersmiddel en waarom?
De racefiets. Niet dat ik hem veel gebruik, maar ik ben twee keer de Mont Ventoux opgefietst en dat is ondanks de inspanning heel wat leuker dan met de auto.

Heb je een favoriete plek?
Gorp en Rovert

Wil je verder nog iets kwijt?
Eigenlijk niet. Vond het leuk dat ik aan deze rubriek mocht meewerken.

het boeiend jaar van...? vogelbescherming

hoewel het aantal Grauwe Klauwieren dat we in Brabant verwachten niet zo hoog zal zijn, willen we wel graag weten waar ze eventueel zouden kunnen (gaan) zitten...

Doe mee met het Jaar van de Klauwieren 2012!

2012 is door Vogelbescherming Nederland en SOVON Vogelonderzoek Nederland uitgeroepen tot het Jaar van de Klauwieren. Een jaar lang staan zowel de Klapekster (wintergast) als de Grauwe Klauwier (broedvogel) centraal.

Waarom een Jaar van de Klauwieren?

Is het Jaar van de Klauwieren nodig, die soorten worden toch al goed gevolgd? Ja, maar met wat extra inspanning valt nog veel te winnen. Zo is de Grauwe Klauwier bezig met een herovering van Nederland. Iets dat deels ongemerkt gaat, want de soort is lastig te inventariseren. Door op meer plekken gericht te kijken naar Grauwe Klauwieren én hun leefomgeving, kan de uitbreiding beter worden vastgelegd en verklaard. Bovendien kunnen terreinbeheerders dan adviezen op maat krijgen om een verder herstel van de Nederlandse populatie mogelijk te maken.

De Klapekster is verdwenen als broedvogel maar vermoedelijk licht toenemend als overwinteraar. Heeft dat van doen met bijvoorbeeld terreinbeheer (begrazing) of niet? Hoeveel Klapeksters overwinteren in Nederland en wat is hun habitatvoorkeur, met name in relatie tot terreinbeheer?

Wat gaan we doen in 2012?

- Gerichte inventarisaties van (nieuwe) broedlocaties van de Grauwe Klauwier in zogenaamde 'grijze' gebieden, met extra aandacht voor het aflezen van kleurringen.
- Twee landelijke simultaanstellingen voor Klapeksters in de winter van 2012/13 in samenwerking met Waarneming.nl.
- Voor zowel de Grauwe Klauwier als Klapekster zullen we de tellers aanvullende vragen stellen over habitat en terreinbeheer op locaties met broed- resp. winterterritoria.
- Ook zullen er speciale klauwierenexcursies en -lezingen georganiseerd worden om zoveel mogelijk mensen kennis te laten maken met deze schitterende vogelsoorten.

Kortom, weer een Boeiend Jaar van...!

Meer weten? Op www.jaarvandeclauwieren.nl staat actuele informatie over het Jaar van de Klauwieren en staat vermeld aan welke activiteiten u mee kunt doen. Ook kunt u zich via deze site aanmelden voor de digitale nieuwsbrief. In 2012 volgen nadere instructies voor deelname aan de verschillende (tel)onderdelen.

Voor allerhande vragen of suggesties kunt u mailen naar klauwier@sovon.nl.

steen/kerkuilverslag2011 brabantslandschap

daarmee wordt aangetoond dat het plaatsen van nieuwe nestkasten een succesvolle beschermingsmaatregel is...

In 2011 gingen ruim 250 uilenbeschermers op pad om kasten voor de steen- en kerkuil te plaatsen, te controleren en te onderhouden. Het aanleveren van de gegevens is voor de échte buitenmensen geen favoriete bezigheid. Toch zijn vrijwel door alle groepen de gegevens doorgegeven aan Brabants Landschap. Hieronder een beknopt verslag uit het Jaarverslag "Vrijwillige bescherming steenuil en kerkuil in Noord-Brabant".

De steenuil

Flinke toename ten opzichte van 2010

Het totaal aantal geregistreerde broedgevallen van de steenuil in 2011 eindigde op 631. Ten opzichte van 2010 betreft dit een toename van 18%! Aangezien het aantal vrije broedgevallen, zoals in knotbomen of onder dakpannen, licht afnam (van 107 naar 86), is de toename vooral te danken aan meer broedgevallen in de nestkasten. Daarmee wordt aangetoond dat het plaatsen van nieuwe nestkasten een succesvolle beschermingsmaatregel is. Het aantal plaatsen waar tijdens de controles wel steenuilen op de nestplaats zijn waargenomen zonder dat die gebroed hebben, is ook flink toegenomen (van 98 naar 141). Dit is opvallend omdat dit toch iets zegt over de conditie van de oudervogels of het aandeel individuele mannetjes.

In Oost-Brabant is de toename nog steeds het grootst, in West-Brabant het kleinst. In de regio Midden-Brabant nam het aantal broedgevallen toe met 32 broedsels tot 208, waarvan 171 kastbroedgevallen en 37 vrije broedgevallen. De drie uilenwerkgroepen binnen onze vereniging telden in totaal 46 broedsels, waarvan 36 kastbroedgevallen en 10 vrije broedgevallen.

De kerkuil

Kerkuil weet zich te handhaven

Het totale aantal geregistreerde broedgevallen eindigde in 2011 op 294, waarvan 280 in een nestkast en 14 op een vrije broedplaats zijn aangetroffen. Dit is een lichte toename ten opzichte van 2010. Opvallend was het aandeel zeer late broedsels en verschillende tweede broedsels. Een teken dat het broedseizoen vanwege de extreme droogte in het voorjaar pas laat op gang kwam.

Wederom werden een flink aantal waarnemingen gedaan van kerkuilen op een nestplaats zonder dat ze tot broeden kwamen (51). De Brabantse kerkuilen weten zich goed te handhaven maar zitten helaas nog niet op het niveau van de topjaren 2007 en 2008. De drie werkgroepen binnen onze vereniging telden 10 broedsels in nestkasten en 8 waar activiteit te bespeuren viel.

Eén op de zes nestkasten bezet

In 2011 stond de teller van het totale aantal kerkuilenkasten op 2.037. Met 280 kastbroedgevallen en 61 waarnemingen van uilenactiviteit in de nestkast, is de totale bezetting 17%. Dit betekent dat één op de zes nestkasten in 2011 bezet was. Dit is beduidend lager dan de bezetting van nestkasten voor de steenuil (27%).

Gevarieerde, natte gebieden met open delen en een rijke struweel- en loofboombegroeiing die rijk zijn aan insecten. Dat is wat een blauwborst graag ziet. Blauwborsten zijn prachtige vogels om te zien én om te horen. Zelden gaan in de Nederlandse vogelwereld een opvallend vertoon van kleuren en een uitbundige zang gepaard; de blauwborst is daarin een uitzondering. De afgelopen decennia heeft de blauwborst in Nederland een opmerkelijke opmars gemaakt. Het is een van de weinige soorten die zelfs van een Rode Lijst is geschrapt, omdat het zo goed gaat.

Foto: Jan Wolfs

maart

Droogte fnuikend voor weidevogels in Brabant

Voor de weidevogels in Brabant was 2011 het slechtste jaar sinds 2002. Bijna 30% van de gelegde eieren kwam niet uit, als gevolg van de recorddroogte tijdens de broedtijd in het voorjaar. Dat blijkt uit het jaarverslag van de weidevogelbescherming. Alarmerend is de situatie met de Kievit, veruit de talrijkste broedvogel op weide en akkerland in Brabant. Kieviten leggen sinds 2005 jaarlijks steeds minder eieren, waarvan vorig jaar bovendien slechts 69% uitkwam. Dat is aanzienlijk minder dan de ruim 75 procent van 2010. De achttuitgang komt vooral omdat steeds minder Kieviten door vergrijzing van de populatie nog in staat zijn zich voort te planten. Al jaren overlijden veel kuikens voordat ze kunnen vliegen. Door akkers onder meer tijdelijk braak te leggen of in te zaaien met andere groenbemesters en maisrassen, wil het coördinatiepunt landschapsbeheer van Brabants Landschap met provinciale subsidie de leefomgeving voor Kievitkuikens zien te verbeteren, zo vermeldt het jaarverslag.

De weidevogelbescherming in Brabant is gebaseerd op samenwerking tussen boeren en vrijwilligers en speelt zich af op 14.000 ha landbouwgrond waar 750 vrijwilligers verdeeld over 40 groepen nesten van Kieviten, scholeksters, grutto's, wulpen en tureluurs beschermen tegen vernieling door vooral ploegen, bemesten, zaaien en poten. De drie laatst genoemde vogelsoorten staan er in Brabant al jaren slecht voor. Op de 94 procent van de landbouwgrond waar geen bescherming wordt geboden, is nauwelijks nog een weidevogel te vinden. Die hebben het loodje gelegd door het intensieve agrarische beheer. Van de tureluur werden slechts 14 legsels gevonden, waarvan de helft in het Wijkersand, een

gebied van 60 ha bij Wijk en Aalburg waar gericht natuurbeheer wordt uitgevoerd. Van de gelegde eieren kwam daar 89 procent uit. Grutte en wulp hebben wel baat bij het collectieve weidevogelbeheer dat vorig jaar in zes gebieden van start ging. De weidevogelgroep Zuidoost Brabant werd geëerd voor de ruim 700 uur die zij vorig jaar besteedde aan observatie van nesten. Daarbij werden temperatuursensors, camera's en gps-apparaten ingezet. Groepsleden Bert Jacobs en Noud Jansen ontvingen een oorkonde uit handen van provinciebestuurder Johan van den Hout.

Red: Op 9 maart verscheen er een reactie in de krant naar aanleiding van bovenstaand artikel. Volgens Diel van Helvoort uit Vlijmen is niet de droogte, maar de vos de grote oorzaak van de achteruitgang. Hij spreekt uit eigen ervaring. Na vijf jaar de eendenkooi gepacht te hebben in Vlijmen moest hij stoppen met het beheer van die kooi. Domweg omdat er geen eenden meer op afkwamen vanwege het groot aantal vossen dat op de kooi afkwam. Hij vindt dat dit maar eens erkend moet worden onder de vogelaars. Wellicht iets om op te reageren?

Maart

Beschermde vogels weg in Hilvarenbeek

Bij een particulier in Hilvarenbeek zijn elf beschermde inheemse vogels weggehaald. De nieuwe Voedsel- en Warenautoriteit kwam de vogels tegen bij een reguliere controle op het adres. De tien vinken en een zwartkop waren niet goed geringd, wat er op wijst dat ze in het wild zijn gevangen. De man is niet alleen zijn vogels kwijt, hij krijgt ook een boete. De vogels, die nu nog in de opvang zitten, worden weer in de natuur vrijgelaten zodra de situatie dat toelaat.

April

Wildraster voor klein wild langs de A59 bij Waalwijk

Wildrasters worden aangelegd langs de A59 ter hoogte van het Drongels kanaal bij Waalwijk. Rasters om het klein wild naar een veilige onderdoorgang te geleiden. Snelwegen lopen vaak dwars door landbouw- of natuurgebieden. Het land raakt door diesnelwegen versnipperd, waardoor leefgebieden van plant- en diersoorten verkleind worden. Overheden proberen daar iets aan te doen. 'Ontsnipperingmaatregelen' worden die ingrepen genoemd. Bijvoorbeeld versnipperde gebieden aan weerszijde van de snelweg weer met elkaar verbinden door en tunnel of brug voor dieren te bouwen.

April

Groeiende rol schapen in natuurbeheer blijkt funest voor veel vlinders

Schapen die worden ingezet om bijzondere natuurgebieden te begrazen, eten daarbij de rupsen en poppen van zeldzame vlindersoorten op. Het al jaren populaire natuurbeheer met schaapskuddes is daarom aan een herziening toe. Dat stelt althans de stichting Bargerveen voor ecologisch onderzoek. Wetenschappers onderzochten de begrazing op de unieke kalkgraslanden in Zuid-Limburg. Schapen grazen deze weilanden in het najaar af om voor het gebied typische planten- en insectensoorten te behouden, maar blijken daarbij meteen de overwinterende rupsen van de zeldzame veldparelmoervlinder op te eten. De ontdekking verklaart volgens Bargerveen waarom veel meer bijzondere vlindersoorten uit Nederland verdwijnen dan biologen tot dusver konden verklaren. Niet alleen op kalkgraslanden, maar ook op de hei en in vochtige hooilanden zorgen steeds meer schapen voor natuurbeheer. Doordat er steeds meer stikstof in de lucht komt, groeien onkruiden als brandnetels

daar extreem hard. Schapen vreten dergelijke ongewenste plantengroei weg, zodat er ruimte komt voor bijzondere soorten die in de gebieden thuishoren. De planten trekken weer zeldzame diersoorten aan. Nederland heeft voor vele van deze gebieden een Europese verplichting om de habitat en de soorten in stand te houden.

Volgens Bargerveen is de enige oplossing om kwetsbare natuurgebieden te spliten en de schapen telkens op een ander deel van het land te laten grazen. Maar de onderzoekers zeggen zelf al dat dat een kostbare zaak wordt, terwijl er juist op natuurbeheer extra wordt bezuinigd.

April

'De Brand snel natter'

Na de zomer moet er meer duidelijkheid komen over de plannen om natuurgebied De Brand te vernatten. Sinds twee jaar geleden in de hele provincie de grondaankopen stop werden gezet, liggen ook de plannen met De Brand stil. Kavelruilen konden niet doorgaan en werden in de ijskadt gezet. Projectleider van de Dienst Landelijk Gebied Thomas van Geelen: "Na realisatie van de Endekeloop en de retentievijver en de sanering van de waterbodems van de Zandleij, de Zandkantse Leij en de Kasteelloop willen we graag doorgaan, maar eerst moet er duidelijkheid komen over het geld. Er moet immers grond aangekocht worden van eigenaren in het gebied. De plannen zijn opgeknipt in drie stukken, waarbij het 400 ha grote hart van De Brand voorrang krijgt. Volgens plan wordt het te voedselrijke water vanuit Tilburg nu al afgevoerd door de Endekeloop.

April

Vogelaars kijken uit naar toren

'Een nieuwe uitkijktoren op een populaire vogelaarsplek'. Dat is althans de inzet van Peer Busink en Frans Bernds en. Zij namen het initiatief van de toren op nadat het bij de Dienst Landelijk Gebied om financiële redenen was gestrand. "Schoolkinderen hadden meegedaan aan een

ontwerpwedstrijd. Een groepje leerlingen van de St. Jozef school uit Haghorst won maar er werd verder niets mee gedaan." Nu is er toestemming van Staatsbosbeheer en Rijkswaterstaat en het college is ook positief. Het officiële groene licht is er nog niet maar dat komt in orde", aldus Busink, die deze gelegenheid aangrijpt om kinderen meer te leren over het 800 ha tellende natuurgebied.

April

Ooievaarsnest

Een koppel ooievaars zit op het nest dat IVN anderhalf jaar geleden plaatste op een paal achter de Spoordonkse Watermolen. Fietzers en wandelaars stoppen voor een kijkje. "Iedereen is blij verrast dat ze aan het nestelen zijn", aldus uitbater Emile van Esch van de horeca in de watermolen. "Sinds half maart werd er al regelmatig een in de wei gesignaleerd. Ze zijn helemaal niet schuw". De vogels vliegen nog wel vaak rond om voedsel en nestmateriaal te zoeken. Het wachten is nu op de eieren. Tot een halve eeuw geleden zaten er ooievaars op de kerktoren van Spoordonk.